

rovende en moordende *Einsatzgruppen* van de *Sicherheitspolizei*; de lezing van dat stuk deed Hitler in woede ontsteken tegen de 'kindliche Einstellung' der militaire bevelhebbers, 'mit Heilsarmee-Methoden führe man keinen Krieg'.¹ *Generalgouverneur* Frank wist in mei '40 te bereiken dat generaal Blaskowitz uit Polen overgeplaatst werd; vijf jaar verder in ons relaas zullen wij hem in bezet Nederland opnieuw tegenkomen.

*

Wat de Duitsers tijdens hun offensief en al in de eerste weken en maanden nadien in Polen aan onheil aanrichtten, bleef voor de buitenwereld nagenoeg geheel verborgen; voor de dwangmaatregelen en massale deportaties naar Siberië waar de Russen in het door hen bezette deel van het land toe overgingen, gold hetzelfde. Polen was verslagen, verdeeld en bezet – verrassend snel. En Frankrijk en Engeland waren in het westen nagenoeg passief gebleven.

Dat was niet het gevolg van enige numerieke minderheid. De Duitsers hadden bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog 105 divisies gemobiliseerd, van welke, met inbegrip van al hun tank- en gemotoriseerde divisies, 59 tegen Polen ingezet werden. Begin september stonden achter de *Westwall* (de versterkte zone van Emmerich tot het Saargebied die Hitler in '38 en '39 in allerijl had laten aanleggen) 43 Duitse divisies opgesteld. Het Franse leger telde er 84. Er was aan Franse kant evenwel geen enkel offensief voorbereid, legerleiding en leger, regering en volk (op het beleid der Franse communisten komen wij nog terug) waren defensief ingesteld. Niet anders was de mentaliteit in Engeland. Met de opbouw van het Engelse leger was nog maar nauwelijks een begin gemaakt; het Londense *War Office* had becijferd dat er ruim 1600 tanks voor nodig waren – men bezat er 60. De Duitse luchtmacht telde ongeveer evenveel toestellen als de Franse en de Engelse samen, maar de Duitse toestellen waren modern, de Franse en de meeste Engelse hopeloos verouderd. Ter zee was Duitsland daarentegen duidelijk de zwakste: die factor ging de strategie van Frankrijk en Engeland bepalen.

Het Franse kabinet-Daladier en het Engelse kabinet-Chamberlain meenden

¹ Dagboek aantekening, 18 nov. 1939, van een van Hitlers adjudanten, *Hauptmann* Engel, aangehaald door Broszat: *Nationalsozialistische Polenpolitik 1939-1945*, p. 41.